

L'ESCOLA A TEMPS COMPLET A ALEMANYA

Die Ganztagschulen

Resum executiu

©DKJS/A. Kolata

**EDUCACIÓ
A L'HORA**
UNS ALTRES HORARIS ESCOLARS
SÓN POSSIBLES

**FUNDACIÓ
Lluís Companys
JAUME
Jaume
BOFILL**
Bofill

FMRPC
federació de moviments
de renovació pedagògica
de catalunya

Què són les Ganztagschulen?

A Alemanya, es consideren escoles a temps complet (Ganztagschulen o GTS en la seva forma abreujada) aquelles que compleixen, simultàniament, aquestes tres condicions:

- A més de l'horari lectiu, ofereixen com a mínim tres dies a la setmana activitats addicionals, cobrint al menys 8 hores d'activitats lectives i no lectives per dia (7 en algunes regions), que es distribueixen entre el matí i les primeres hores de la tarda.
- Ofereixen diàriament servei de menjador.
- L'oferta d'activitats no lectives està organitzada i supervisada per la direcció de l'escola i està dissenyada per tenir relació amb els objectius lectius.

L'any 2002, el nombre de centres educatius (de primària i secundària obligatòria) que treballaven a temps complet era només del 16%, sent la majoria centres privats. Quinze anys després, l'any 2017, el percentatge de centres educatius a temps complet ha augmentat fins el 69% al conjunt d'Alemanya. L'educació a temps complet s'ha estès tant a l'etapa primària com secundària. Dins de l'etapa secundària, el funcionament a temps complet és majoritari en tota la modalitat de centres, que es diferencien segons la seva orientació a la formació professional o l'educació general.

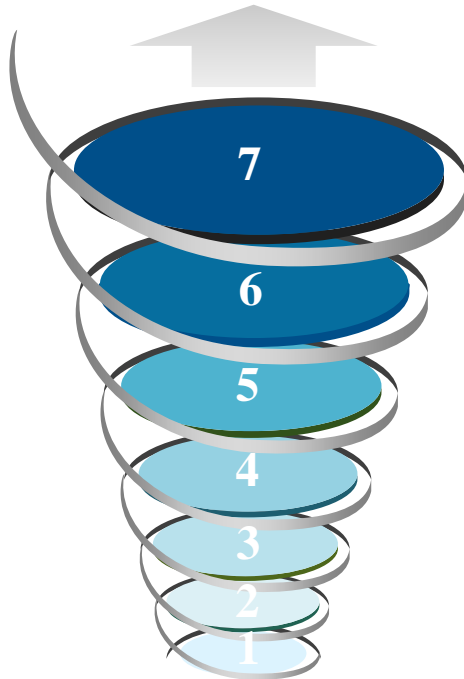
La generalització del model d'educació a temps complet és dispar en el territori alemany. Tot i així, totes les regions estan seguint una trajectòria clarament ascendent en la implantació del model, de manera que fins i tot en els territoris on menys implantat està, el nombre d'escoles a temps complet s'ha quadruplicat en els darrers quinze anys. La situació social i educativa prèvia de cada regió, així com la seva autonomia en la política educativa expliquen aquesta evolució a diferents velocitats.

Per què augmenten les Ganztagschulen a Alemanya?

El gran augment de les escoles a temps complet és atribuïble especialment al gran debat i reforma del sistema educatiu que va tenir lloc després de l'anomenat 'PISA-Schock' a principis de l'any 2000, quan Alemanya va 'descobrir', a partir dels resultats del primer estudi PISA, que el nivell de competències bàsiques del seu alumnat es trobava per sota de la mitjana de la OCDE. El 'schock' va provocar un enorme debat social i polític que va desembocar en una reforma educativa profunda. El desenvolupament de les Ganztagschulen va ser un dels set camps d'acció de la reforma educativa. La idea de fons era que augmentar i millorar el temps pedagògic a les escoles comportaria una millora dels resultats educatius de l'alumnat. Aquesta reforma educativa es considera una de les més importants de les últimes dècades a Alemanya. En el Diagrama a continuació es poden veure les set prioritats que van estructurar aquesta reforma educativa:

Prioritats de la reforma educativa alemanya de 2001

Objectiu comú: millorar el nivell de competències assolit pels infants i adolescents alemanys durant la seva educació obligatòria

7. Mesures per generalitzar les escoles a temps complet i l'oferta extra-lectiva amb l'objectiu de maximitzar les oportunitats educatives i el suport personalitzat, especialment per aquells alumnes amb més desavantatges o amb capacitats especials.

6. Mesures per millorar la professionalitat dels equips docents, especialment pel que fa a les metodologies docents i la capacitat de diagnosticar, com a condicions per al progrés continuat de les escoles.

5. Mesures per garantir uns estàndards de qualitat a totes les escoles i per implantar mecanismes d'avaluació continuada orientada a resultats i objectius.

4. Mesures per promoure a l'alumnat més desfavorit, especialment infants i adolescents d'origen immigrant.

3. Mesures per millorar l'educació primària, especialment les habilitats lectores, la comprensió matemàtica i científica.

2. Mesures per augmentar l'escolarització en l'etapa infantil i la integració entre l'educació infantil i primària.

1. Mesures per millorar les habilitats lingüístiques adquirides durant l'educació infantil.

Font: Kultusministerkonferenz

La mesura 7, relativa a les Ganztagschulen, suposa una aposta definitiva per aquest model d'escola a tot l'Estat i la substitució progressiva de les escoles de jornada matinal (model en aquell moment predominant, si bé en algunes regions, sobre tot les orientals, ja hi havia antecedents arrelats d'escoles de matí i tarda).

Quins són els avantatges de les Ganztagschulen respecte a les escoles tradicionals?

L'aposta per les Ganztagschulen en la reforma educativa es va fonamentar en la consideració de què les escoles de tot el dia permetrien donar millor resposta als reptes educatius que Alemanya tenia al davant. En concret:

- Avançar cap a la personalització dels aprenentatges i dels itineraris educatius, integrant millor l'heterogeneïtat de l'alumnat i posant-la realment en valor.
- Aconseguir una major cohesió i inclusió entre l'alumnat, doncs preveuen una major varietat d'experiències i metodologies educatives que afavoreixen que els alumnes, en la seva diversitat, aprenguin a conviure i cooperar.
- Desenvolupar un concepte més holístic de l'educació, que no només fomenta les habilitats cognitives sinó també socials.

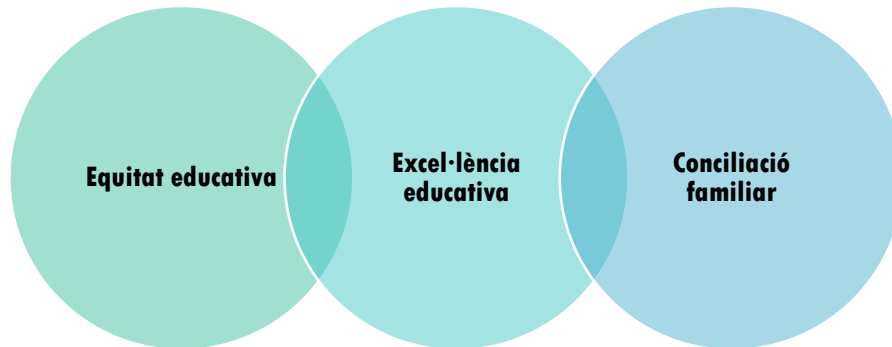
- Obrir les escoles a la comunitat i a l'entorn, cercant activament diversificar els llocs i recursos d'aprenentatge, obrint-se al teixit social, cultural i empresarial de l'entorn, generant aliances i partenariats.

L'escola passa a ser un lloc que no només procura l'educació dels infants i adolescents sinó també el seu desenvolupament personal, la seva cura, el seu benestar físic i mental i la seva inclusió social. D'aquí la importància d'ampliar l'oferta d'activitats no lectives, que permeten crear itineraris educatius més personalitzats segons els propis interessos i capacitats, així com garantir servei de menjador escolar, habilitar sales d'estar o descans, preveure espais de temps personal i autònom, i promoure la cooperació i participació de forma transversal: "L'escola a temps complet és un lloc on els alumnes són atesos, estimulats i educats amb més temps, millor oferta d'activitats i més personal especialitzat" (Katrin Höhmann, Ilse Kamski, Thomas Schnetzer, 2012:7).

L'anterior és especialment important per aquells infants que viuen en un entorn familiar o social empobrit, amb escasses oportunitats i recursos per desenvolupar les seves aficions i potencialitats. Juntament amb l'anterior, les GTS permeten als pares i mares conciliar millor la seva feina amb la cura i acompanyament dels seus fills.

En definitiva, les Ganztagschulen representen un model d'escola que permet donar resposta a diverses problemàtiques simultànies: el baix rendiment escolar, la desigualtat social de l'alumnat i la conciliació laboral i familiar. Els arguments a favor de les Gantasschulen queden resumits en el següent diagrama:

Resum dels avantatges de l'escola a temps complet

1. Els infants i adolescents de famílies amb menys recursos socials, culturals o econòmics, accedeixen a una major varietat d'estímuls i oportunitats educatives no formals dins l'escola.
2. Es genera un estalvi en polítiques contra l'exclusió social i la pobresa a curt i llarg termini.
3. S'aconsegueix una major normalització dels recursos d'atenció a les desigualtats educatives: s'evita crear espais segregats com centres oberts, ludoteques vinculades a serveis socials....

1. El clima dins les aules i durant les classes millora gràcies a la tasca d'integració i reforç escolar personalitzat que es fa a les activitats de la tarda.
2. Les activitats de la tarda permeten fer grups flexibles segons interessos o nivells en diferents tipus de matèries.
3. Es desenvolupen competències socials, culturals i esportives de l'alumnat que reverteixen de manera positiva en el seu desenvolupament cognitiu, la seva motivació i el seu aprenentatge en general.

1. S'aconsegueix una major equitat de gènere en el mercat laboral i augmenten els nivells d'activitat del país. Donar solucions de conciliació és especialment important per a les famílies monoparentals.
2. Es proveeix una major cura i atenció a infants i adolescents que quedarien desatesos a les tardes per no haver-hi ningú a casa seva que se'n pugui fer càrrec.
3. Es prevenen mals hàbits d'alimentació, sobrepès, abús de l'entreteniment amb pantalles i trastorns d'aprenentatge vinculats a la desatenció dels infants i adolescents.

Font: Recopilació basada en l'obra de de Christian Aeberli & Hans-Martin Binder (2005)

Quins tipus de Ganztasschulen hi ha?

La concreció de les escoles a temps complet a Alemanya pren formes diferents en funció de la regió i de les tradicions educatives diferenciades de l'est i oest alemany (durant l'època comunista, l'Alemanya de l'Est disposava ja d'escoles de tot el dia).

L'horari de la majoria de les GTS de primària acaba entre les 15h i les 16h i el dels centres de secundària a les 16h. Hi ha escoles que ofereixen una oferta addicional que pot arribar fins les 17h o les 18h.

A banda de l'anterior, les GTS es diferencien en la forma com organitzen el seu temps i l'obligatorietat o no d'atendre les activitats no lectives. D'aquesta manera, sorgeixen tres models:

- **Offene Ganztagschulen**, o escoles a temps complet d'assistència opcional. També anomenat model 'additiu'. En aquestes escoles, al temps lectiu obligatori se suma temps d'activitats opcionals a la tarda. Cada família o infant decideix si vol o no quedar-se a fer aquestes activitats.
- **Gebundene Ganztagschulen**, o escoles a temps complet vinculants. També anomenat model integrat. En aquestes escoles, tant les activitats lectives com les no lectives són d'obligada assistència per a tot l'alumnat.
- **Teilweise gebundene Ganztagschulen**, o escoles a temps complet semi-vinculants. En aquestes escoles, algunes de les activitats no lectives són obligatòries i d'altres no; o bé són obligatòries per a una part de l'alumnat.

El nombre d'hores lectives (curriculars) en les GTS és el mateix que en la resta d'escoles. És a dir, no es fan més hores lectives ni assignatures diferents. Ara bé, en les gebundene GTS, les hores de classe poden distribuir-se de maneres més flexibles, per exemple entre matí i tarda o intercalades amb activitats no curriculars.

Actualment, el model opcional' (offene GTS) és predominant a Alemanya, sent el model vinculant més minoritari.

Tot i l'existència de models diferents d'escoles a temps complet en funció de l'oferta horària i l'obligatorietat de les activitats, hi ha bastant coincidència vers els criteris de qualitat cap als quals avançar per desenvolupar una GTS 'ideal'. La recerca sobre les GTS s'orienta sobretot a definir els processos que faciliten que les GTS es desenvolupin en direcció a aquests estàndards.

Tot i que podem trobar diferents classificacions dels criteris que caracteritzarien una Ganztagschule de qualitat, hi ha ampli consens entorn els següents paràmetres:

- Lideratge sostingut de la direcció de l'escola.
- Promoció de l'aprenentatge personalitzat, de la participació de l'alumnat i de la inclusió de la diversitat.
- 'Ritmificació' del dia (gestió del temps respectuosa amb els bioritmes dels alumnes per afavorir el procés d'aprenentatge i el seu benestar).
- Oferta d'activitats no lectives.

- Coherència entre temps lectiu i no lectiu.
- Cooperació interdisciplinària entre professionals educadors diferents.
- Obertura a l'entorn i a la comunitat, establint aliances de cooperació.
- Adequació dels espais per afavorir el benestar i el moviment.
- Alimentació saludable.

Les publicacions de la Fundació Jaume Bofill

estàn disponibles per a descàrrega al web

www.fbofill.cat

Edició revisada i basada en el document "L'EDUCACIÓ A TEMPS COMPLET ALS PAÏSOS DE PARLA ALEMANYA". Die Ganztagschulen" de 2018.

Edició: Fundació Jaume Bofill

Autoria: Sarai Samper, D-CAS, SL - Col·lectiu d'Analistes Socials

Edició: gener 2020.

© Fundació Jaume Bofill, 2020

Provença, 324

08037 Barcelona

fbofill@fbofill.cat

<http://www.fbofill.cat>

Creiem que el coneixement s'ha de compartir. Per això fem servir una llicència [Creative Commons Reconeixement 4.0 Internacional \(by\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), llevat que en algun material indiquem el contrari. Us animem a copiar, redistribuir, remesclar o transformar i crear a partir del material per a qualsevol finalitat els continguts propis d'aquest web, fins i tot amb una finalitat comercial, i només us demanem que en reconegueu l'autoria de la creació original.